

กรณีได้รับประทานสารเคมีที่ใช้กับของเล่นที่แถมในขนม

กองควบคุมอาหาร

ความเป็นมา

จากรายงานข่าวเด็กชายบริโภคเม็ดสารเคมี (เม็ดฟู) ลักษณะสีขาว จำนวน 1 เม็ด แล้วเกิดอาการอาเจียนอย่างรุนแรงจนต้องเข้ารักษาในโรงพยาบาลอ่างทอง ซึ่งสารเคมีดังกล่าวในของพลาสติกสีขาวที่เป็นของแถมมาพร้อมกับขนมมันผสมทอดกรอบยี่ห้อ ปาร์ตี้ ของบริษัท เบอรัลียูเคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด โดยระบุข้างซองว่า “ปาร์ตี้สนุกกับการเล่นกึ่งทดลองทางวิทยาศาสตร์จรวดจิ๋ว ตะลุยเวหา” มีคำแนะนำการเล่นและคำเตือนระบุว่า **สารเคมีดังกล่าว คือ เม็ดฟู เป็นสารเคมีที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย แต่ไม่ควรกินหรืออมหรือนำเข้าปากเพราะอาจทำให้เกิดผลข้างเคียง** โดยการเล่นจรวดจิ๋วจะต้องใส่เม็ดฟูในฐานคล้ายถ้วยใส่น้ำแล้วสวมจรวดลงบนฐานจากนั้นเม็ดฟูจะทำปฏิกิริยากับน้ำดันจรวดให้พุ่งขึ้นฟ้า

การตรวจสอบข้อมูล

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขนมมันผสมทอดกรอบยี่ห้อ ปาร์ตี้ จัดเป็นอาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 237) พ.ศ. 2544 เรื่อง การแสดงฉลากอาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที ผลิตโดย บริษัท เบอรัลียูเคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 225/10 หมู่ 1 ถ.เทพารักษ์ ต.บางเสาธง กิ่งอำเภอบางเสาธง สมุทรปราการ และได้รับอนุญาตตามเลขสารบบอาหาร ที่ 11-1-11526-2-0017

2. ขนมหั้วกล่าวมีการแจกของแถม คือ จรวดจิ๋วและเม็ดฟู โดยแต่ละซองจะมีของแถมเพียงหนึ่งอย่าง ซึ่งจะต้องได้ของแถมทั้ง 2 อย่าง จึงจะสามารถนำมาเล่นได้ ของแถมจะบรรจุในซองเพื่อป้องกันการปนเปื้อนกับขนมโดยซองบรรจุ เม็ดฟู แสดงข้อความ คำแนะนำการเล่น และคำเตือน “เป็นสารวิทยาศาสตร์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย แต่ไม่ควรกินหรืออม หรือนำเข้าปาก เพราะอาจทำให้เกิดผลข้างเคียงได้”

3. จากการสอบถามบริษัทฯ ดังกล่าว ได้รับข้อมูลว่า เม็ดสารเคมี (เม็ดฟู) ที่ใช้กับของเล่นนั้น ประกอบด้วยสารเคมี 3 ชนิด คือ Sodium bicarbonate, Magnesium Stearate และ Tartaric acid

มาตรการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

จากการตรวจสอบสรุปได้ว่า สารดังกล่าวจัดเป็นวัตถุเจือปนอาหารที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 281) พ.ศ. 2547 เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร ที่อนุญาตให้ใช้ในอาหารประเภทต่าง ๆ ได้ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามประกาศดังกล่าว ซึ่งวัตถุเจือปนอาหารที่นำมาใช้นี้จะต้องเป็นสารชนิดที่ใช้ในอาหาร (food grade) เท่านั้น โดยมีข้อมูลทางวิชาการของสารดังกล่าว ดังนี้

1. สาร Sodium bicarbonate มีค่าความปลอดภัย (ADI) เป็น not limited ซึ่งมีการอนุญาตให้ใช้เป็นสารทำให้ขึ้นฟูในผลิตภัณฑ์ขนมอบ บะหมี่ เป็นต้น อันตรายที่เกิดจากการกลืนกินสารเคมีนี้โดยตรงจะทำให้เกิดการไหม้บริเวณลำคอและ ทรวงอก และอาการปวดท้อง

2. สาร Magnesium Stearate มีค่า ADI เป็น NO ADI ALLOCATED ในปี 1985 เนื่องจากข้อมูลทางพิษวิทยายังไม่เพียงพอต่อการพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นค่า ADI และในขณะนี้มีการอนุญาตให้ใช้เป็นสารดอกเม็ดในผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดเม็ด อันตรายที่เกิดจากการกลืนกินสารเคมีนี้โดยตรงจะทำให้เกิดอาการอาเจียน

3. Tartaric acid มีค่า ADI เป็น 0-30 mg/kg bw โดย JECFA ได้ประเมินค่า ADI ของ Tartaric acid และเกลือ potassium, potassium-sodium และ sodium ในปี 1961 , 1963 , 1964

and 1973 โดยอนุญาตให้ใช้เป็นสารปรับค่าความเป็นกรดต่างในอาหารประเภทซूप แยม เยลลี่ และมาร์เลด ผัก-ผลไม้กระป๋อง เป็นต้น มีการศึกษาการได้รับ sodium tartrate ปริมาณ 10 กรัม ในผู้ป่วย จำนวน 26 คน พบว่าเกิดอาการถ่ายท้อง ร้อยละ 66 มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ร้อยละ 1.6 และมีอาการปวดท้อง ร้อยละ 2.1 (WHO FOOD ADDITIVES SERIES NO.12)

จากข้อมูล material safety data sheet ของสารโซเดียมไบคาร์บอเนต ระบุว่า หากมีการใช้สารโซเดียมไบคาร์บอเนตร่วมกับกรดจะทำให้เกิดปฏิกิริยาเกิดเป็นก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ และความร้อน

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการอนุญาตให้ใช้สารดังกล่าวเป็นวัตถุเจือปนอาหาร แต่การได้รับสารเคมีดังกล่าวโดยการบริโภคตรงเช่นเดียวกับกรณีที่เกิดขึ้นนี้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ โดยเกิดอาการไหม้บริเวณลำคอและทรวงอก อาการปวดท้อง และอาเจียน ซึ่งตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มิได้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ของ แยมที่มีใช้อาหารที่มาพร้อมกับผลิตภัณฑ์ แต่หากตรวจพบสารดังกล่าวซึ่งเป็นสารชนิดที่ มิได้ใช้กับอาหาร (Technical grade) มีปริมาณโลหะหนักในระดับที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพปนเปื้อนมาให้อาหารอาจจัดเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามมาตรา 26 (1) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงมีแนวทางการดำเนินการในเบื้องต้นเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ไม่ให้นำผลิตภัณฑ์ของแยมที่ อาจก่อให้เกิดอันตรายบรรจุจำหน่ายพร้อมกับขนมขบเคี้ยว และรณรงค์ผู้บริโภคโดยเฉพาะผู้ปกครอง ให้มีการอ่านฉลากเพื่อแนะนำเด็กให้ใช้อย่างถูกต้อง

2. ด้านกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะได้หารือผู้เชี่ยวชาญด้าน กฎหมาย เพื่อจะห้ามหรือกำหนดเงื่อนไขในการผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย อาหารที่มี ของแยม ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายในลักษณะดังกล่าวต่อไป

3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลของเล่นเด็ก สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสมต่อไป

.....

Fact sheet อาหาร / ฉบับที่ 11 / วันที่ 10 เมษายน 2550